

2026-08-27
Fi2026/01797**Finansdepartementet**Statskontoret
Box 12028
102 21 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att kartlägga länsstyrelsernas finansieringskällor

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera länsstyrelsernas finansieringskällor samt vid behov lämna förslag till en mer ändamålsenlig finansiell styrning och uppföljning. I uppdraget ingår att:

- kartlägga vilka anslag, utöver anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m., som finansierar uppgifter som regleras i förordning eller lag,
- kartlägga vilka anslag, utöver anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m., som finansierar förvaltningsutgifter och om detta sker genom att medel fördelas till länsstyrelserna via dispositionsrätt eller att medel betalas ut som bidrag till länsstyrelserna,
- kartlägga hur medelstillelningen via andra anslag än 5:1 Länsstyrelserna m.m. har utvecklats över tid inom länsstyrelsernas olika verksamhetsområden,
- kartlägga och analysera hur kostnader och volymer i verksamheter som finansieras med medel från andra källor än anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. har utvecklats över tid,
- kartlägga hur anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. fördelas och används i relation till länsstyrelsernas instruktionsenliga uppgifter och uppgifter i lag eller annan förordning, samt hur detta har utvecklats över tid,
- utifrån kartläggningarna ovan, i de fall det bedöms motiverat, lämna förslag på en mer ändamålsenlig finansiell styrning av länsstyrelserna som är funktionell över tid och på hur den ekonomiska uppföljningen av de verksamhetsområden som förslagen omfattar kan bli mer ändamålsenlig, och
- analysera och redovisa konsekvenserna av de förslag som lämnas.

Uppdraget ska genomföras enligt allmänna utgångspunkter för ekonomisk styrning och uppföljning i staten. De förslag som Statskontoret lämnar ska motiveras utifrån att de ger ökad effektivitet samt förbättrar förutsättningarna för styrning och uppföljning. Statskontoret ska prioritera att lämna förslag inom de områden där justeringar kan ge störst effekt.

Statskontoret ska hålla berörda departement inom Regeringskansliet informerade under uppdragets genomförande. Statskontoret ska även ha kontakt med länsstyrelserna och övriga berörda myndigheter för att ta del av relevanta underlag och annan information som behövs för att genomföra uppdraget.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 maj 2027 till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

Länsstyrelserna bedriver verksamhet som finansieras från flera utgiftsområden och får finansiering från en rad olika finansieringskällor. Av länsstyrelsernas sammanlagda intäkter 2025 utgjorde knappt hälften medel från anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. De resterande intäkterna kommer från andra anslag samt från avgifter och ersättningar. Medel som tilldelas via andra anslag än anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. är den näst största finansieringskällan för länsstyrelserna. Sådan finansiering sker antingen genom att medel fördelas till länsstyrelserna via dispositionsrätt på anslag eller att medlen fördelas genom anslag till andra myndigheter som i sin tur betalar ut medlen som ett bidrag till länsstyrelserna. Länsstyrelserna använder också projektmedel från EU-program för egen verksamhet.

Den finansiella styrningen av länsstyrelserna har kritiserats av bl.a. Riksrevisionen (Vanans makt – regeringens styrning av länsstyrelserna, RiR 2019:2). Riksrevisionen ansåg att styrningen och finansieringen av länsstyrelserna var svår att överblicka, vilket bl.a. gjorde det svårt för länsstyrelserna att planera sin verksamhet. Riksrevisionen pekade även på att såväl stadigvarande verksamhet som förvaltningskostnader kan finansieras via andra anslag än förvaltningsanslaget och inomstatliga bidrag, vilket inte följer vedertagna principer för finansiering i staten. Länsstyrelserna har i rapporten Framtidens länsstyrelser – rapport till regeringen, 2021, uppgett att tilldelningen av medel genom den nuvarande anslagsstrukturen bidrar till

en sektorisering av verksamheten och gör det svårt att bedriva en effektiv verksamhet.

I skrivelsen Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av länsstyrelserna uppgav regeringen att den delade Riksrevisionens analys när det gäller finansieringens betydelse för att ge länsstyrelserna bättre förutsättningar för att planera och bedriva en mer långsiktig, effektiv och hållbar verksamhet (skr. 2018/19:117). Regeringen uppgav vidare att den avsåg att arbeta vidare med en ökad direktfinansiering genom anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. och en ökad dispositionsrätt avseende andra anslag för att säkerställa en effektiv och hållbar verksamhet med goda planeringsförutsättningar hos länsstyrelserna.

Regeringen anser att styrningen och finansieringen av länsstyrelserna ska kännetecknas av en helhetssyn och att detaljstyrning och onödig administration i statsförvaltningen ska undvikas (prop. 2023/24:1 utg.omr. 1 avsnitt 10.5 och utg.omr. 2 avsnitt 4.5). Det finns därför ett behov av en kartläggning av länsstyrelsernas finansieringskällor. Det kan även finnas behov av förslag på en mer ändamålsenlig finansiell styrning av länsstyrelserna, vilket i förlängningen kan bidra till förbättrade förutsättningar för länsstyrelserna att bedriva en effektiv verksamhet.

På regeringens vägnar

Erik Slottner

Alexander Bjerner

Kopia till

Finansdepartementet/BA och IEA
Länsstyrelserna